

OHJAUSSUUNNITELMA

Paraisten kaupunki
Sivistysosasto

Hyväksytty sivistyslautakunnan suomenkielisessä jaostossa
22.06.2021

Päivitetty keväällä 2021 opetussuunnitelman perusteiden muutosten sekä lisäysten mukaiseksi. Korvaa ohjaussuunnitelman, jonka sivistysosasto suomenkielinen jaosto hyväksyi 30.11.2016.

Ohjaussuunnitelman päivitystyöryhmän kokoonpano: Roland Karlsson (opinto-ohjauksen lehtori / Sarlinska skolan), Ari Rintanen (rehtori, opinto-ohjaaja / Paraisten lukio) ja Tapani Heinonen (vs. oppilaanohjauksen lehtori / Paraistenseudun koulu).

Kansikuva: Amanda Österman © (22.4.2021)

Paraisten kaupunki / Sivistysosasto 2021

Sisältö

1 Ohjaus	3
1.1 Kaikki ohjaavat.....	3
1.2 Ohjaus opetussuunnitelman perusteissa	4
1.3 Henkilökohtaisen kasvun, kehityksen ja osallisuuden tukeminen.....	5
1.4 Ohjaus yksittäisessä oppiaineessa	6
1.5 Ohjaus osana tehostettua tai erityistä tukea.....	6
1.6 Tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus.....	7
1.7 Kodin ja koulun yhteistyö.....	8
1.8 Monialainen ohjaus.....	8
2 Ammatit, koulutus ja työelämä	9
2.1 Työelämään tutustuminen.....	9
2.2 Yhteistyö työ- ja elinkeinoelämän kanssa	10
3 Ohjaus eri vuosiluokilla ja siirtymävaiheissa.....	10
3.1 Siirtymävaihe esiopetuksesta alkuopetukseen	10
3.2 Ohjaus alemmilla vuosiluokilla.....	11
3.2.1 Vuosiluokat 1–2.....	11
3.2.2 Siirtymävaihe 2. vuosiluokalta 3. vuosiluokalle.....	12
3.2.3 Vuosiluokat 3–6.....	12
3.2.4 Siirtymävaihe 6. vuosiluokalta 7. vuosiluokalle.....	13
3.3 Ohjaus ylemmillä vuosiluokilla.....	13
3.3.1 Vuosiluokat 7–9.....	13
3.3.2 Siirtymävaihe 9. vuosiluokalta toisen asteen koulutukseen	14
3.4 Ohjaus lukiossa	15
3.4.1 Siirtymävaihe toisen asteen jälkeiseen koulutukseen	16
3.4.2 Jatko-ohjaus.....	17
3.5 Asuinkunnan rooli oppivelvollisten ohjauksessa.....	17
4 Ohjaustehtävien jakautuminen	19
4.1 Rehtorit	19
4.1.1 Perusopetuksen alaluokkien rehtori.....	19
4.1.2 Perusopetuksen yläluokkien rehtori	19
4.1.3 Lukiokoulutuksen rehtori	20
4.2 Opettajat.....	21
4.2.1 Luokanopettaja	21
4.2.2 Perusopetuksen luokanvalvoja	21
4.2.3 Lukiokoulutuksen ryhmänohjaaja	22
4.2.4 Aineenopettaja.....	22
4.2.5 Erityisopettaja ja erityisluokanopettaja.....	23
4.2.6 Ohjauksesta vastaava opettaja.....	24
4.3 Opinto-ohjaajat.....	24
4.3.1 Perusopetuksen opinto-ohjaaja	24
4.3.2 Lukiokoulutuksen opinto-ohjaaja	25
4.3.3. Koordinoiva opinto-ohjaaja	26
4.4 Kuraattori.....	26
4.5 Muu henkilökunta.....	26
5 Ohjauksen järjestäminen	27

1 Ohjaus

Tämä suunnitelma muodostaa perustan Paraisten kaupungin kouluissa toteutettavalle ohjaukselle. Suunnitelma on laadittu perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2014 ja lukion opetussuunnitelman perusteiden 2019 mukaisesti, mukaan lukien lisäykset, joita näihin on tehty. Suunnitelman laadinnassa on huomioitu ohjaukseen liittyvät muutokset oppivelvollisuuslain muotoiluissa (1214/2020).

Kaupungin ohjauksen kehittämisryhmä työryhmä arvioi ja päivittää suunnitelmaa vuosittain ja suunnitelman sisältö koordinoidaan ja sovitetaan yhteen muiden suunnitelmien kanssa, joita koulutuksen järjestäjän tulee opetussuunnitelmien perusteiden mukaan laatia.

Ohjaustoiminnan, joka muodostuu koko kouluyhteisön ja sen yhteistyökumppaneiden antamasta ohjauksesta sekä oppilaanohjauksen (perusopetus) ja opinto-ohjauksen (toisen asteen koulutus) oppiaineista, tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä, perusopetuksen jälkeisiin opintoihin ulottuva jatkumo.

Ohjaukseen kuuluvat kodin ja koulun välinen yhteistyö, moniammatillinen ohjaus sekä työelämäyhteistyö.

1.1 Kaikki ohjaavat

Koulun koko henkilökunnan tehtävänä on ohjata oppilaita ja opiskelijoita koulun arjessa ja eri oppiaineissa, auttaa oppilaita ja opiskelijoita kehittämään koulunkäynnin, opiskelun ja oppimisen taitojaan ja ennaltaehkäistä oppimisvaikeuksia. Ohjaukseen sisältyy myös oppilaan ja opiskelijan itseluottamuksen, persoonallisen kehityksen ja osallisuuden taitojen tukeminen. Jokaisella oppilaalla ja opiskelijalla on oikeus saada ohjausta tarpeen tullen.

Vuosiluokilla 1–2 ohjaus toteutuu kiinteänä osana muuta opetusta ja koulun toimintaa. Ohjauksesta vastaa luokanopettaja yhdessä muiden opettajien ja ohjauksesta vastaavan opettajan kanssa.

Vuosiluokilla 3–6 ohjaus toteutuu pääasiassa kiinteänä osana muuta opetusta ja koulun toimintaa. Oppilaanohjaukseen voidaan myös varata oppitunteja. Ohjauksesta vastaa luokanopettaja yhdessä muiden opettajien ja ohjauksesta vastaavan opettajan kanssa.

Vuosiluokkien 1–6 osalta koulun ohjauksesta vastaava opettaja päätetään vuosittain. Lukuvuosisuunnitelmassa nimetään, kuka hoitaa tätä tehtävää, jonka päätavoitteena on koordinoida ja kehittää koulun ohjaustoimintaa.

Vuosiluokilla 7–9 oppilaiden ohjauksesta vastaa opinto-ohjaaja, mutta ohjaus tapahtuu yhteistyössä koulun koko henkilökunnan kanssa. Koulun johdon, opinto-ohjaajan, luokanvalvojen, erityisopettajan, erityisluokanopettajan ja aineenopettajien välisellä yhteistyöllä on keskeinen merkitys perehdytyksen, pienryhmäohjauksen ja varsinkin yksilöllisen ohjauksen toteuttamisessa. Kaikille oppilaille ja opiskelijoille tulee varata aikaa myös yksilölliseen ohjaukseen ja keskusteluun. Myös oppilashuoltohenkilöstö osallistuu oppilaan ohjaukseen. Oppilaanohjaus oppiaineena muodostaa sen osan ohjauksesta, josta vastaa perusopetuksen opinto-ohjaaja. Oppilaanohjauksen sisältö oppiaineena on vahvistettu opetussuunnitelman perusteissa ja paikallisessa opetussuunnitelmassa. Vuosiluokakohtainen toteutus vahvistetaan koulujen vuosisuunnitelmissa. Perusopetuksen opinto-ohjaaja vastaa oppivelvollisuuslaissa määritellyistä toimenpiteistä oppivelvollisuuden toteuttamiseen liittyen.

Lukiassa päävastuu ohjauksen käytännön järjestämisestä sekä ohjauksen suunnittelusta ja toteutuksesta kokonaisuutena on opinto-ohjaajalla. Ryhmänohjaaja toimii oman opiskelijaryhmänsä lähiohjaajana. Aineenopettaja ohjaa opiskelijaa opettamansa aineen opiskelussa, auttaa kehittämään opiskelijan oppimaan oppimisen taitoja ja tukee opiskelijan jatko-opintoedellytyksiä ja työelämän tuntemusta opettamansa aineen osalta. Opiskelijan tulee olla aktiivinen ja osallinen ohjauksessa. Jokaista opiskelijaa kunnioitetaan yksilönä, jolla on oikeus ohjaukseen. Opinto-ohjauksen sisältö oppiaineena on vahvistettu opetussuunnitelman perusteissa ja paikallisessa opetussuunnitelmassa. Vuosiluokakohtainen toteutus vahvistetaan lukioiden vuosisuunnitelmissa. Rehtori, opinto-ohjaaja sekä ryhmänohjaajat vastaavat ohjaussuunnitelmassa kuvatun työnjaon mukaisesti oppivelvollisuuslaissa määritellyistä toimenpiteistä laajennetun oppivelvollisuuden toteuttamiseen liittyen.

1.2 Ohjaus opetussuunnitelman perusteissa

Ohjauksen tehtävänä on edistää oppilaiden ja opiskelijoiden kasvua ja kehitystä siten, että he pystyvät kehittämään edelleen opiskeluvälmiuksiaan ja vuorovaikutustaitojaan sekä oppimaan elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Ohjaus tukee oppilaita ja opiskelijoita tekemään omiin valmiuksiinsa, arvoihinsa ja lähtökohtiinsa sekä kiinnostukseensa perustuvia arkielämää, opiskelua, jatko-opintoja sekä tulevaisuutta koskevia päätöksiä ja valintoja. Ohjauksen avulla oppilaat ja opiskelijat oppivat tiedostamaan mahdollisuutensa vaikuttaa oman elämänsä suunnitteluun ja päätöksentekoon. Oppilaita ja opiskelijoita kannustetaan pohtimaan ja kyseenalaistamaan koulutukseen ja ammatteihin liittyviä ennakkokäsityksiään ja tekemään valintansa ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja. Ohjausta toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa. Oppivelvollisuuden toteutumisen osalta ohjauksen tavoitteet oppivelvollisten osalta on kuvattu oppivelvollisuuslaissa.

Ohjaus yhdistää koulua yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Ohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaltaan osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Perusopetuksessa opetussuunnitelman mukainen opetus, ohjaus, oppilashuolto ja tuki sekä turvallinen oppimisympäristö ovat jokaisen oppilaan oikeus. Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppilaan oikeudet toteutuvat, ja huolehtii edellytysten luomisesta tätä edistävälle koulutyölle. Koulun johdolla on käytännön vastuu opetuksen, ohjauksen, oppilashuollon ja tuen järjestämiseen liittyvistä ratkaisuihin kouluyhteisössä, kaikilla vuosiluokilla ja kaikissa oppiaineissa. Tähän sisältyy myös ongelmien ennaltaehkäisy sekä kasvun ja oppimisen esteiden tunnistaminen ja poistaminen koulun toimintatavoista. Jokaisella opettajalla on vastuu opetusryhmänsä toiminnasta, oppimisesta ja hyvinvoinnista. Opettajat vaikuttavat näihin pedagogisilla ratkaisuillaan ja ohjausotteellaan. Opettajan tehtävään kuuluu oppilaiden oppimisen, työskentelyn ja hyvinvoinnin seuraaminen ja edistäminen, jokaisen oppilaan arvostaminen ja oikeudenmukainen kohtelu, mahdollisten vaikeuksien varhainen tunnistaminen sekä oppilaiden ohjaaminen ja tukeminen. Opettaja huolehtii siitä, että oppilaiden oikeus ohjaukseen sekä opetukselliseen ja oppilashuollolliseen tukeen, kouluterveydenhuoltoon sekä tehostettuun henkilökohtaiseen oppilaanohjaukseen toteutuu. Tämä edellyttää vuorovaikutusta oppilaiden ja huoltajien kanssa, opettajien keskinäistä yhteistyötä ja erityisesti oppilashuollon henkilöstön kanssa tehtävää yhteistyötä.

Lukion toiminnassa ohjaustoiminta muodostaa kokonaisuuden, joka tukee opiskelijaa

lukio opintojen eri vaiheissa sekä kehittää hänen valmiuksiaan tehdä koulutusta ja tulevaisuutta koskevia valintoja ja ratkaisuja. Ohjaustoiminta tukee opiskelijoiden hyvinvointia, kasvua ja kehitystä, tarjoaa aineksia itsetuntemuksen ja -ohjautuvuuden lisääntymiseen sekä kannustaa aktiiviseen kansalaisuuteen. Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja toimijuutta kehitetään ja pidetään yllä lukio-opintojen ajan. Ohjauksen avulla edistetään koulutuksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä ehkäistään syrjäytymistä. Opiskelijoiden opintojen etenemistä seurataan ja tuetaan. Opiskelijoiden opiskelun ja hyvinvoinnin seuraamisesta ja tukemisesta huolehditaan yhteistyössä huoltajien ja opiskelijahuoltohenkilöstön kanssa. Ohjaus on lukion koko henkilöstön tavoitteellisesti johdettua yhteistä työtä.

1.3 Henkilökohtaisen kasvun, kehityksen ja osallisuuden tukeminen

Koulunkäynnin ja opiskelun ja oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvoinnin seuraamisesta ja tukemisesta huolehditaan yhteistyössä huoltajien ja oppilas-/opiskelijahuoltohenkilöstön kanssa.

Oppilaiden ja opiskelijoiden yksilölliset tarpeet ja olosuhteet huomioidaan ohjauksessa. Ohjausta eriytetään huomioimalla oppilaiden ja opiskelijoiden henkilökohtaiset tavoitteet, kokemukset, vapaa-ajan harrastukset ja kiinnostuksen kohteet, osaamisalueet sekä muut elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät.

Perusopetuksessa ohjauksen tavoitteet ovat seuraavat:

- ohjaus edistää oppilaan itsenäisyyttä, vastuullisuutta, itsetuntemusta ja valmiuksia
- oppilas tuntee kuuluvansa ryhmään
- oppilas osallistuu aktiivisesti omien asioidensa suunnitteluun ja ratkaisemiseen
- oppilas osaa asettaa tavoitteita, arvioida omaa aktiivisuuttaan ja havaita sen vaikutukset

Ohjaus liittyy kaikkiin opetustilanteisiin, oppiaineisiin ja kaikkeen oppilaalle annettavaan palautteeseen, myös arviointiin. Palautetta käytetään oppilaiden kannustamiseen ja ohjaamiseen. Aineenopettajat kiinnittävät erityistä huomiota oppilaan vahvuuksiin ja henkilökohtaisiin ominaisuuksiin kulloisessakin oppimistilanteessa ja antavat henkilökohtaista myönteistä palautetta niillä osa-alueilla, joissa oppilas on hyvä. Tämä vahvistaa oppilaan itsetuntoa.

Lukiossa opiskelijan tulee saada ohjausta opiskelunsa ja valintojensa tueksi. Ohjauksen avulla opiskelija ymmärtää erilaisten lukioaikaisten valintojen vaikutuksen ura- ja jatko-opintomahdollisuuksiinsa. Opiskelijan opiskelutaidot sekä kyky arvioida taitojaan kehittyvät. Häntä tuetaan tunnistamaan vahvuutensa ja kehittymistarpeensa oppijana sekä käyttämään hänelle soveltuvia opiskelumenetelmiä. Opiskelijaa harjaannutetaan omien valintojen suunnitteluun ja tekemiseen sekä vastuuseen valinnoistaan. Tavoitteena on, että opiskelija sisäistää elinikäisen oppimisen merkityksen. Ohjauksessa käsitellään monipuolisesti ja ennakkoluulottomasti erilaisia jatko-opintoihin ja urasuunnitteluun liittyviä vaihtoehtoja opiskelijan omien suunnitelmien ja valintojen tueksi sekä ohjataan opiskelijaa näihin liittyvässä tiedonhaussa. Opiskelijan lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen suunnitelman lukio-opintoihin, joka pitää sisällään opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman. Opiskelija päivittää suunnitelmiaan lukion henkilöstön tuella, ja opiskelijoille järjestetään lukioaikana mahdollisuuksia tutustua sekä työelämään että

opiskeluun jatko-opiskelupaikoissa. Jatko-opintoihin siirtymiseen kiinnitetään huomiota lukio-opintojen aikana.

1.4 Ohjaus yksittäisessä oppiaineessa

Jokaisen opettajan tehtävä on opintojakson alussa antaa oppilaille ja opiskelijoille tarvittavat tiedot oppiaineelle ominaisista opiskelumenetelmistä ja sisällöistä. Lisäksi opettajan tulee kertoa koulunkäynnin ja opintojen aikaisen arvioinnin ja päättöarvioinnin perusteet. Opetussuunnitelma määrittelee oppiaineen sisällön ja tavoitteet.

Asian konkretisoimiseksi ja havainnollistamiseksi opettaja tekee ennen kunkin opintojakson alkua suunnitelman, josta edellä mainitut tiedot käyvät ilmi. Oppilaiden osallistaminen suunnitelman tekoon on tärkeää. Suunnitelma jaetaan opiskelijoille opintojakson alussa ja se voi sisältää esimerkiksi seuraavat tiedot:

- milloin opintokokonaisuus alkaa ja päättyy, milloin oppitunnit ym. ovat?
- opintokokonaisuuden sisältö (Mitä?)
- opintokokonaisuuden tarkoitus ja tavoitteet (Milloin?)
- miten opintokokonaisuus toteutetaan, opetusmenetelmät ja työtavat: oppitunnit, opintokäynnit, ryhmätyöt, tukimahdollisuudet ym. (Miten?)
- arviointiperusteet: miten osallistujaa arvioidaan? Mikä arviointiin vaikuttaa? Esimerkiksi läsnäolo, erilaiset aktiviteetit, tehdyt työtehtävät, suoritettut näytöt, osallistuminen opintokäynneille ym. (Miten?)

Opettajan tulee antaa neuvoja oppiaineen ja yksittäisen oppilaan tai opiskelijan kannalta keskeisissä opiskelutaidoissa sekä kertoa omasta opinto- ja urapolustaan aineeseen liittyen. Opettajan tulee myötävaikuttaa oppilaan osallisuuteen ja sen kasvattamiseen opetuksessa. Opettaja voi esimerkiksi oppitunnin aikana antaa vinkkejä siitä, miten tehdä muistiinpanoja, lukea tekstiä ja laatia ideakarttoja ym. Opiskelutaitojen korostaminen kuuluu kiinteänä osana yksittäisen oppiaineen opetukseen.

Osallisuuden edistämiseksi aikaisemmat arvioinnit ja oppilaiden tai opiskelijoiden toiveet ja tarpeet on mahdollisuuksien mukaan otettava huomioon opintokokonaisuuden suunnittelussa ja toteutuksessa.

1.5 Ohjaus osana tehostettua tai erityistä tukea

Jokaisen opettajan tehtävänä on ohjata tukea tarvitsevaa oppilasta tai opiskelijaa koulunkäynnissä ja eri oppiaineiden opiskelussa. Ohjaus liittyy kaikkiin opetustilanteisiin, oppiaineisiin ja oppilaalle annettavaan palautteeseen. Ohjauksen tavoitteena on, että itseluottamus, itsearviointitaidot, oppimaan oppimisen taidot ja kyky suunnitella tulevaisuutta vahvistuvat. Huomiota kiinnitetään arjenhallinnassa, opintojen suunnittelu- ja opiskelutaidoissa tai yhteistyötilanteissa mahdollisesti ilmeneviin tuen tarpeisiin. Näitä taitoja vahvistetaan tarkoituksenmukaisilla ohjauksellisilla toimintatavoilla. Ohjauksella pyritään siihen, että oppilas ja opiskelija oppivat asettamaan tavoitteita oppimiselleen ja ottamaan vastuuta opiskelustaan.

Ohjauksen näkökulma otetaan huomioon arvioitaessa tarvetta sekä tehostettuun että erityiseen tukeen. Osana pedagogista arviota tai pedagogista selvitystä arvioidaan oppilaan aikaisemmin saaman ohjauksen riittävyys ja vaikutus sekä oppilaan tarpeet ohjaukseen jatkossa. Oppimissuunnitelmaan tai HOJKSiin kirjataan myös oppilaan ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet. Ohjauksellista tukea suunniteltaessa

tehdään tiivistä yhteistyötä oppilaan/opiskelijan ja huoltajan kanssa. Myös oppilashuolto- tai opiskelijahuoltohenkilöstön ja monialaisten verkostojen asiantuntemusta voidaan hyödyntää.

Perusopetuksen päättövaiheen ohjauksessa etsitään yhdessä oppilaalle soveltuvia jatko-opintomahdollisuuksia ja varmistetaan oppilaan tarvitseman tuen jatkuminen toisella asteella. Perusopetuksen päättövaiheessa tukea tarvitsevalle oppilaalle ja hänen huoltajalleen tulee antaa tietoa ja mahdollisuus keskustella oppilaanohjaajan ja oppilashuollon eri asiantuntijoiden kanssa oppilaan jatko-opintoihin liittyvistä erityisistä kysymyksistä.

1.6 Tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus

Oppilaalla, joka tarvitsee perusopetuksen jälkeisiin jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää tukea, on oikeus saada oppilaanohjauksen lisäksi tarpeidensa mukaista tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta vuosiluokilla 8 ja 9.

Tehostetussa henkilökohtaisessa oppilaanohjauksessa painopisteenä on oppilaan jatko-opintovalmiuksien kehittäminen sekä ohjaaminen oppilaalle sopiviin jatko-opintoihin. Tavoitteena on, että jokaiselle oppilaalle löytyy jatko-opiskelupaikka, jossa oppilas jatkaa oppivelvollisuuden suorittamista perusopetuksen jälkeen oppivelvollisuuslaissa kuvatulla tavalla.

Tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen tarpeen arvioi ensisijaisesti oppilaanohjaaja oppilaanohjauksen sisältöjen ja tavoitteiden näkökulmasta. Tehostetussa henkilökohtaisessa oppilaanohjauksessa oppilaalle laaditaan henkilökohtainen jatko-opintosuunnitelma.

Henkilökohtaiseen jatko-opintosuunnitelmaan kirjataan oppilaan

- yksilölliset lähtökohdat ja tarpeet
- tarve oppimisen ja opiskelun tukeen
- vahvuudet
- tavoitteet liittyen perusopetuksen jälkeiseen koulutukseen
- koulutuksen tarjoamat näkymät työllistymiseen
- toimintatavat tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen toteuttamiseksi

Oppilaan vahvuuksia tuetaan systemaattisesti huomioiden yksilölliset tarpeet, lähtökohdat, ja tavoitteet. Oppimisen ja koulunkäynnin tukea tarvitsevan oppilaan kohdalla jatko-opintoihin liittyvä ohjaus aloitetaan riittävän varhain.

Tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus voi koostua esimerkiksi ohjaushenkilöstön antamasta henkilökohtaisesta oppilaanohjauksesta, yksilöllisesti järjestetyistä oppilaitosvierailuista ja koulutuskokeiluista, monialaisesta ohjauksesta sekä tehostetusta yhteistyöstä työ- ja elinkeinoelämän kanssa laajennetun työelämään tutustumisen muodossa. Tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen järjestäminen kuvataan oppilaan henkilökohtaisessa suunnitelmassa.

Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tarjotaan mahdollisuuksia tutustua oppilaalle soveltuviin perusopetuksen jälkeisiin jatko-opintomahdollisuuksiin. Oppilaalle ja huoltajalle annetaan riittävästi tietoa oppimisen ja opiskelun tuen jatkumisen mahdollisuuksista perusopetuksen jälkeisissä opinnoissa sekä tarvittaessa muista tukimuodoista.

Tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen toimintatapoja sovelletaan tarpeen

mukaan lukiokoulutuksessa.

1.7 Kodin ja koulun yhteistyö

Kodin ja koulun yhteistyöllä on keskeinen merkitys ohjauksessa ja se toteutuu vanhempainilloissa, huoltajatapaamisissa, ohjauskeskusteluissa sekä erilaisten verkkopohjaisten työvälineiden (esim. Wilma) avulla ja muiden yksilöllisten tarpeiden (esim. kasvatustarpeiden) pohjalta tapahtuvan vuorovaikutuksen kautta.

Kodin ja koulun välinen yhteistyö ei perustu ainoastaan koulun aktiivisuuteen, vaan jokainen oppilas, opiskelija, oppivelvollinen ja huoltaja voi tarpeen tullen ottaa yhteyttä koulun henkilökuntaan keskustellakseen ohjaukseen liittyvistä asioista.

Seuraavalle kouluasteelle haettaessa, siirryttäessä seuraavaan koulutukseen sekä työelämään tutustumista (TET) toteutettaessa kodin ja koulun yhteistyöllä on keskeinen merkitys. Tuleviin opintoihin liittyvissä valinnoissa, urasuunnittelussa ja oppivelvollisen oppimisprofiilia koskevia tietoja siirrettäessä koulun, oppivelvollisen ja huoltajien välisen yhteistyön tulee olla suunnitelmallista, systemaattista ja tasavertaista.

Vanhempainiltojen, huoltajatapaamisten ja ohjauskeskustelujen ajankohdat määräytyvät kunkin koulun vuosisuunnitelman mukaan ja ne perustuvat kaupungin ohjaustyöryhmän laatimaan vuosikelloon.

1.8 Monialainen ohjaus

Monialaista ohjausta toteutetaan koulun lukuvuosisuunnitelman mukaisesti ja se voi olla osana ainerajat ylittävää toimintaa tai vaihtoehtoisesti nivoutua aineenopetukseen. Kaupungin tasolla monialaista ohjausta koordinoi kaupungin ohjaamisen kehittämissyhmä.

Erilaisia moniammatillisia ohjausryhmiä voidaan muodostaa tarpeen mukaan yksittäisen oppilaan/opiskelijan, oppilas-/opiskelijaryhmän tai ilman opiskelupaikkaa jääneen oppivelvollisen tilanteen arvioimiseksi sekä ohjauksen järjestämiseksi ja kehittämiseksi. Moniammatillisen ohjausryhmän kokoonpano voi vaihdella tavoitteista riippuen. Mukana voivat olla esimerkiksi nuorisotyöntekijä, etsivä nuorisotyöntekijä, oppilas-/opiskelijahuoltohenkilöstö, sosiaalityöntekijä ja erityisopettaja. Opinto-ohjaaja tai ohjauksesta vastaava opettaja on aina mukana moniammatillisessa ohjausryhmässä, kun käsitellään oman oppilaitoksen oppilaiden ohjaukseen liittyviä asioita.

Koulun tasolla monialaista ohjaustyötä koordinoi opinto-ohjaaja tai ohjauksesta vastaava opettaja ja kaupungin tasolla koordinoiva opinto-ohjaaja, joka vastaa oppivelvollisten valvonnasta. Koordinoiva opinto-ohjaaja kutsuu tarpeen mukaan koolle moniammatillisia ohjausryhmiä opiskelupaikkaa vailla olevan oppivelvollisen ohjauksen toteuttamiseksi.

2 Ammatit, koulutus ja työelämä

Oppilaan- ja opinto-ohjauksessa käsiteltäviä aiheita ovat opiskelutaidot ja koulunkäynti, itsetuntemus, jatko-opintomahdollisuudet, ammatit ja ammattialat sekä työelämä. Kaikki oppilaat saavat oppilaan- tai opinto-ohjauksen tuntien lisäksi neuvontaa ja ohjausta henkilökohtaisesti, yhdessä huoltajien kanssa ja tarvittaessa pienryhmissä. Lisäksi oppilaita ja opiskelijoita ohjataan erilaisten tiedonhankintavälineiden sekä neuvonta- ja ohjauspalveluiden käytössä.

Alemmilla vuosiluokilla ohjaus toteutetaan eri oppiaineiden opetuksen ja koulun muun toiminnan yhteydessä.

Perusopetuksessa erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden ohjaus jatko-opintoihin on muiden oppilaiden ohjausta yksilöllisempää. Näitä oppilaita ohjattaessa oppilaanohjaaja tai ohjauksesta vastaava opettaja tekee yhteistyötä myös erityisopettajien ja ulkopuolisten eri alojen asiantuntijoiden kanssa.

Jatko-opintoihin ja työelämään keskittyvä ohjaus toteutetaan yleensä perusopetuksen kolmen viimeisen vuoden aikana. Oppilaanohjauksen oppitunneista huolehtii tavallisesti peruskoulun opinto-ohjaaja, mutta alkuvaiheessa oppilaanohjauksen oppitunneista voi huolehtia luokanvalvoja.

Lukiossa jatko-opintoihin, ammatinvalintaan ja urasuunnitteluun keskittyvä ohjaus alkaa 1. vuosiluokan alussa ja päättyy abiturienttivuoden lopussa. Ohjauksen avulla opiskelija ymmärtää erilaisten lukioaikaisten valintojen vaikutuksen ura- ja jatko-opintomahdollisuuksiinsa. Tavoitteena on, että opiskelija sisäistää elinikäisen oppimisen merkityksen. Ohjauksessa käsitellään monipuolisesti ja ennakkoluulottomasti erilaisia jatko- opintoihin ja urasuunnitteluun liittyviä vaihtoehtoja opiskelijan omien suunnitelmien ja valintojen tueksi sekä ohjataan opiskelijaa näihin liittyvässä tiedonhaussa. Tämän tueksi opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen jatko-opinto- ja urasuunnitelman. Opiskelija päivittää suunnitelmiaan opinto-ohjaajan ja ryhmänohjaajan tuella.

Eri oppiaineiden opetuksessa aineenopettajat kytkevät oppilaiden ja opiskelijoiden työelämäkokemukset opettamiinsa aineisiin

- aikaisemmat kokemukset (yhtymäkohdat aineeseen, odotusten läpikäynti jne.)
- kokemuksen jälkeen (havaitut yhtymäkohdat oppiaineeseen, raportointi eri muodoissa, kokemuksen läpikäynti ja arvostaminen).

2.1 Työelämään tutustuminen

Perusopetuksen ylimpien vuosiluokkien aikana ja lukiossa oppilaille järjestetään työelämään tutustumista (TET) oppilaiden ja opiskelijoiden koulutus- ja ammatinvalintojen tukemiseksi.

Työelämään tutustumista järjestetään koulutus- ja ammatinvalintojen perustaksi sekä työelämätietouden lisäämiseksi. Nuoren tulee voida hankkia omakohtaisia kokemuksia työelämästä ja ammasteista aidoissa työympäristöissä. Työelämään tutustumisen yhteydessä oppilaille tai opiskelijalle järjestetään mahdollisuus arvioida TET-jakson aikana hankkimiaan tietoja ja kokemuksia.

TET-jaksojen ajankohdat ja toteuttamistavat määräytyvät kunkin koulun vuosisuunnitelman mukaan. Ajankohdat perustuvat kaupungin ohjaustyöryhmän

laatimaan ohjauksen vuosikelloon ja TET-jaksoihin varattu aikaresurssi valtakunnalliseen opetussuunnitelmaan.

Työelämään tutustumista kehitetään ja arvioidaan koulukohtaisesti yhteistyössä kaupungin, paikallisen elinkeinoelämän tai kolmannen sektorin edustajien kanssa. Konkreettinen esimerkki tällaisesta toiminnasta on TET-tori, jonka kautta työnantajat voivat ilmoittaa vapaista TET-paikoista, TET-ohjaajien koulutus sekä erilaisten työelämään liittyvien tilaisuuksien järjestäminen (esimerkiksi ammattimessut).

2.2 Yhteistyö työ- ja elinkeinoelämän kanssa

Työ- ja elinkeinoelämän ja koulun välisen yhteistyön tavoitteena on, että oppilas ja opiskelija hankkivat tietoa ammattialoista, ammateista ja työelämästä ja saavat virikkeitä yrittäjyydestä.

Koulut tekevät yhteistyötä julkisen, yksityisen sekä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa kehittääkseen ohjauksen kannalta hyviä käytänteitä. Kun kouluilla käy ulkopuolisia vierailijoita, voidaan vierailuun esimerkiksi sisällyttää lyhyt esittely vierailijan koulutus- ja työhistoriasta erilaisten koulutus- ja urapolkujen havainnollistamiseksi.

Koulut tekevät yhteistyötä julkisen, yksityisen tai kolmannen sektorin eri toimijoiden kanssa. Koulut voivat hyödyntää ohjauksessa ulkopuolisia asiantuntijoita saadakseen ajankohtaista tietoa työelämä- ja ura-asioista. Eri organisaatioiden, työnantajien, koulutuksen järjestäjien ja viranomaisten edustajille voidaan yhdenvertaisuusperiaate huomioon ottaen varata mahdollisuus tiedottaa ajankohtaisista asioistaan oppilaille, opiskelijoille ja heidän huoltajilleen.

Kaupungin ohjaustyöryhmä koordinoi ulkopuolisten toimijoiden kanssa tehtävää yhteistyötä siltä osin kuin yhteistyön funktio pääosin on ohjauksellinen. Esimerkkejä tällaisista yhteistyömuodoista ovat TET, ammattimessut, laajamittaisemmat opintokäynnit ja TET-ohjaajien koulutus.

3 Ohjaus eri vuosiluokilla ja siirtymävaiheissa

Ohjauksen ja eri toimijoiden kanssa tehtävän yhteistyön merkitys korostuu koulutuksen nivel- ja siirtymävaiheissa. Koulunkäyntinsä tai opintonsa uudessa koulussa aloittavat oppilaat tai opiskelijat perehdytetään oppilaitoksen toimintaan ja käytännön asioihin.

3.1 Siirtymävaihe esiopetuksesta alkuopetukseen

Esiopetuksen tavoitteena on lapsen oppimisvalmiuksien kehittäminen ennen koulun alkua ja lapsen kasvun ja kehityksen tukeminen.

Esiopetuksessa korostuvat muun muassa

- yhteistyö kodin kanssa
- yhteistyö koulun kanssa
- ryhmädynamiikka
- erityislasten kuntoutus- ja tukitoimet
- moniammatillinen yhteistyö
- leikkimielinen oppiminen.

Siirtymävaiheessa painottuvat

- yhteistyö huoltajien kanssa
- siirtymävaiheen tiedonsiirto siirtopalavereissa, joihin osallistuvat esiopetuksen opettaja, erityisopettaja, rehtori ja tarvittaessa luokanopettaja
- esiopetuksen ja 1. luokan välinen yhteistyö kevätlukukauden aikana
- esiopetuslasten mahdollisuus tutustua koulun tiloihin ja rutiineihin
- tiedonvälityskäytänteet kodin ja koulun välillä
- tulevien ekaluokkalaisten ja heidän vanhempiensa kouluuntutustumispäivä
- tiedote koulun alkamisesta: "Tervetuloa kouluun"
- tukioppilastoiminta
- oppilashuollon toimenpiteet
- varhainen puuttuminen
- hyvän koulustartin varmistaminen – tarvittaessa oikean tukimuodon etsiminen
- erityisopettajien 1. luokan syksyllä tekemä kartoitus
- vanhempainilta koulun alkaessa.

3.2 Ohjaus alemmilla vuosiluokilla

3.2.1 Vuosiluokat 1-2

Vuosiluokkien 1-2 ohjauksen tavoitteet liittyvät oppilaan koulunkäynnin tukemiseen ja oppilaan kasvattamiseen toimimaan kouluyhteisössä.

Tavoitteena on

- edistää oppilaiden opiskelutaitojen kehittymistä
- tutustuttaa oppilaat koulun käytäntöihin, arvoihin, sääntöihin ja toimintamalleihin
- tutustuttaa oppilaat oppimisympäristöön, kasvattaa oppilaat arvostamaan sitä ja pitämään siitä huolta
- sopia yhdessä luokan säännöistä ja siitä, miten oppilas voi toimia yhdessä muun luokan kanssa
- tukea oppilaiden sosiaalista kasvua
- ottaa huomioon toiset
- oppia työskentelemään erilaisissa kokoonpanoissa
- oppia työskentelemään erilaisten aikuisten johdolla
- että oppilas osaa yhdessä luokanopettajan kanssa asettaa henkilökohtaisia tavoitteita
- käyttäytyä hyvin retkillä, juhlissa, vierailuilla jne.
- ennaltaehkäistä oppimisvaikeuksien syntymistä
- seurata ja tukea opiskelun etenemistä (tarvittaessa tukiopetusta tai erityisopetusta)
- ohjata oppilaita suhtautumaan vastuullisesti koulutyöhön ja tehtäviin
- ohjata oppilaita käyttämään monipuolisia työtapoja ja hankkimaan tietoa eri tietolähteistä
- harjoitella erilaisia työtapoja (yksintyöskentely, parityöskentely, ryhmätyöskentely ym.) ja opiskelutaitoja.

Vuosiluokilla 1-2 ohjausta järjestetään muiden oppiaineiden opetuksen yhteydessä ja koulun muun toiminnan puitteissa ja se on siten kiinteä osa koulun toimintaa. Oppilaan

tulee saada henkilökohtaista ohjausta opiskelunsa ja valintojensa tueksi sekä erilaisiin arkisiin asioihin.

Ohjauskeskusteluja / oppimiskeskusteluja, joihin osallistuvat oppilas, huoltaja ja luokanopettaja, järjestetään opetussuunnitelmassa kuvatulla sekä koulun lukuvuosisuunnitelmassa yksityiskohtaisemmin sovitulla tavalla. Ohjauskeskustelujen / oppimiskeskustelujen lisäksi koulu järjestää oppilaan ja huoltajien kanssa tapaamisia tarvittaessa.

3.2.2 Siirtymävaihe 2. vuosiluokalta 3. vuosiluokalle

Opiskelu 3. vuosiluokalla on tietopainotteisempaa ja vaativampaa. Huomiota tulee kiinnittää siihen, että oppilaan vastuu omasta oppimisestaan ja omien työtehtäviensä hoidosta on lisääntynyt. Myös oppilaan ohjauksen tarve on lisääntynyt.

Oppilaita tuetaan erityisesti lukemisen, kirjoittamisen ja matematiikan valmiuksissa ja opiskelutaidoissa. Myös itsenäisen ja ryhmässä työskentelyn taitojen kehittäminen sekä vastuun ottaminen omasta oppimisesta tulevat entistä tärkeämmiksi.

Koulu tukee oppilaiden onnistumista koulutyössä yhdessä kotien kanssa. Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa koulun tarjoamasta kieliohjelmasta ja opintojen järjestelyistä, 3. vuosiluokalla alkavista uusista oppiaineista sekä mahdollisista valinnaisista tai vapaaehtoisista opinnoista.

Yhteistyö huoltajien kanssa on tärkeää ja koulun alkaessa järjestetään vanhempainilta.

Oppilaiden siirtyessä 3. vuosiluokalle heillä tulisi jo olla

- selkeät rutiinit
- yhteistyökykyä
- muodostunut käsitys omasta oppimiskyvystään ja omista vahvuuksistaan sekä siitä, miten niitä voi kehittää
- kehittyneet itsearviointitaidot
- kehittynyt vastuuntunto.

Mahdollisen opettajavaihdoksen yhteydessä luokanopettaja varmistaa, että tiedot oppilaan mahdollisista oppimisvaikeuksista ja oppilaalle tarjottavista tukimuodoista välittyvät seuraavalle luokanopettajalle.

3.2.3 Vuosiluokat 3–6

Vuosiluokkien 1–2 tavoitteita syvennetään ja ne jatkuvat vuosiluokilla 3–6.

Vuosiluokilla 3–6 ohjauksen tavoitteena on tukea oppilaita

- itsenäistymään
- ottamaan vastuuta koulutyöstään ja tehtävien suorittamisesta
- kehittämään tiedonhankintavalmiuksiaan
- kiinnostumaan omaan tulevaisuuteen sekä koulutus- ja uravalintaan liittyvistä asioista
- käyttämään monipuolisia työskentelymenetelmiä
- yhteistyöhön ja toisten ihmisten huomioon ottamiseen
- oppiaineiden valinnassa perusopetuksessa ja siirtymävaiheissa.
- osallistumaan rauhallisen ja turvallisen oppimisympäristön luomiseen

Vuosiluokilla 3–6 ohjausta järjestetään pääosin muiden oppiaineiden opetuksen yhteydessä ja koulun muun toiminnan puitteissa. Vuosiluokilla 3–6 oppilaiden tulee saada henkilökohtaista ohjausta opiskelunsa ja valintojensa tueksi sekä erilaisiin arkisiin asioihin. Tässä yhteydessä huomiota voidaan kohdentaa myös oppilaan tulevaisuudensuunnitelmiin.

Ohjauskeskusteluja / oppimiskeskusteluja, joihin osallistuvat oppilas, huoltaja ja luokanopettaja, järjestetään vähintään kerran lukuvuodessa. Keskusteluja järjestetään opetussuunnitelmassa kuvatulla sekä koulun lukuvuosisuunnitelmassa yksityiskohtaisemmin sovitulla tavalla. Ohjauskeskustelujen / oppimiskeskustelujen lisäksi koulu järjestää oppilaan ja huoltajien kanssa tapaamisia tarvittaessa.

Vuosiluokilla 3–6 kontakteja lähiympäristöön syvennetään alkamalla korostaa koulun ulkopuolista toimintaa. Tällä toiminnalla on myös ohjauksellinen funktio, koska se antaa oppilaalle mahdollisuuden tutustua eri ammatteihin ja uramahdollisuuksiin erilaisissa toimintaympäristöissä. Käytännössä toiminta voi koostua esimerkiksi erilaisista vierailuista, yhdistysten kanssa eri teemojen ja aktiviteettien tiimoilta tehtävästä yhteistyöstä tai erilaisista juhlista.

3.2.4 Siirtymävaihe 6. vuosiluokalta 7. vuosiluokalle

Tässä siirtymävaiheessa luokanopettaja vaihtuu luokanvalvojaan ja aineenopettajien määrä kasvaa. Tämän myötä oppilaan henkilökohtainen vastuu omasta koulunkäynnistään kasvaa ja oppilas voi siksi tarvita henkilökohtaista ohjausta. Tavoitteena on, että tarvittavat tiedot oppilaan yksilöllisistä valmiuksista siirtyvät yläkoulun opettajille. Tiedonsiirron toteutus kuvailaan koulujen lukuvuosisuunnitelmissa, ja toteutusta koordinoi kaupungin opinto-ohjauksen kehittämissyhmä.

Siirtymävaiheeseen voi sisältyä muun muassa:

- tiedonsiirtopalaverit ala- ja yläkoulun opettajien välillä
- tarvittaessa henkilökohtaiset siirtopalaverit, joissa ovat mukana myös erityisopettaja ja vanhemmat
- tiedotustilaisuus kevätlukukaudella huoltajille ja tulevan 7. vuosiluokan oppilaille
- tutustumispäivä yläkoulussa 6. vuosiluokan oppilaille kouluympäristöön ja tulevan koulun henkilökuntaan tutustumiseksi
- tukioppilasvierailut alakoulussa.

Kaupungin ohjauksen kehittämissyhmä yhteensovittaa siirtymävaiheen käytänteet laatiessaan ohjauksen vuosikellon. Se toimii siirtojen osalta koulujen vuosisuunnittelun pohjana.

3.3 Ohjaus ylempillä vuosiluokilla

3.3.1 Vuosiluokat 7–9

Perusopetuksen vuosiluokkien 7–9 oppilaanohjaus tulee järjestää siten, että se tarjoaa oppilaalle kokonaisuuden, joka muodostuu

- luokkamuotoisesta oppilaanohjauksesta
- yksilöllisiin kysymyksiin syventyvistä henkilökohtaisista ohjauksesta
- sosiaaliseen vuorovaikutukseen perustuvasta pienryhmäohjauksesta

- työelämään tutustumisesta.
- tehostetusta henkilökohtaisesta oppilaanohjauksesta (tarvittaessa vuosiluokilla 8–9).

Ohjausta antavat aineenopettajat, luokanvalvoja, opinto-ohjaaja, rehtori, erityisluokanopettaja ja erityisopettaja. Oppilashuoltoon liittyvissä asioissa ohjausta annetaan oppilashuoltolain mukaisesti.

Oppilaalle järjestetään henkilökohtaista ohjausta, jolloin oppilaalla on mahdollisuus keskustella koulunkäyntiinsä, koulutus- ja ammatinvalintoihinsa sekä elämäntilanteeseensa liittyvistä kysymyksistä. Myös pienryhmäohjausta voidaan järjestää. Tavoitteena on, että jokaiselle oppilaalle tarjotaan yksilöityä ohjausta joka lukuvuosi. Tarpeen mukaan oppilaalle tarjotaan myös tehostettua opinto-ohjausta vuosiluokilla 8 ja 9.

Ohjauskeskustelu oppilaan, huoltajan ja luokanvalvojan välillä järjestetään opetussuunnitelmassa kuvatulla sekä koulun lukuvuosisuunnitelmassa yksityiskohtaisemmin kirjatulla tavalla. Ohjauskeskustelujen lisäksi koulu järjestää oppilaan ja huoltajien kanssa tapaamisia tarvittaessa.

Perusopetuksen päättövaiheessa oppilasta tulee ohjata ja tukea jatko-opintovalinnoissa. Oppilasta tulee ohjata käyttämään opetus- ja työhallinnon sekä muita yhteiskunnan tarjoamia ohjaus-, neuvonta- ja tietopalveluita.

Oppilaanohjauksen sisältö oppiaineena, tuntijako ja käytännön toteutuksen toimintatavat käyvät ilmi paikallisesta opetussuunnitelmasta sekä koulukohtaisesta vuosisuunnitelmasta.

3.3.2 Siirtymävaihe 9. vuosiluokalta toisen asteen koulutukseen

Perusopetuksen ja toisen asteen nivelvaiheessa oppilaat suuntautuvat jatko-opintoihin ja tekevät päätöksiä ura- ja elämänvalinnoistaan. Siirtymä edellyttää suunnitelmallista ja monialaista yhteistyötä sekä vuorovaikutusta oppilaiden ja huoltajien kanssa. Moniammatillinen yhteistyö ja tuki on erityisen tärkeää tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta tarvitsevien oppilaiden kohdalla, jotta kukaan ei jäisi jatko-opintojen ulkopuolelle.

Tavoitteena on antaa oppilaille mahdollisimman hyvät valmiudet edetä perusopetuksesta seuraavaan koulutusvaiheeseen sekä turvata hyvinvointi ja opiskelun edellytykset. Siirtyminen kohti uutta elämänvaihetta edellyttää nuorilta lisääntyvää elämänhallintaa, itsenäisyyttä ja vastuullisuutta. Koulu tukee oppilaita tässä kehitysprosessissa, jolloin oppilaanohjauksen ja oppilashuollon merkitys korostuu. Oppilaat tarvitsevat runsaasti tietoa erilaisista peruskoulun jälkeisistä mahdollisuuksista sekä monipuolista ohjausta niin opinto-ohjaajalta kuin eri oppiaineiden opettajiltakin.

Siirtymistä tuetaan antamalla vuosiluokkien 7–9 oppilaille riittävästi mahdollisuuksia henkilökohtaisiin ohjauskeskusteluihin opinto-ohjaajan kanssa sekä tarvittaessa myös muiden asiantuntijoiden, kuten esimerkiksi ammatinvalintapsykologin kanssa. Tarvittaessa oppilaalle tarjotaan mahdollisuus tehostettuun henkilökohtaiseen oppilaanohjaukseen 8.–9. luokilla.

Tarvittaessa järjestetään yksittäistä oppilasta/opiskelijaa (perusopetuksessa päättöluokan oppilasta ja opiskelijaa) koskeva siirtopalaveri, jossa perusopetuksen henkilökunta tapaa vastaanottavan koulutuksen henkilökuntaa. Palaverin tavoitteena on varmistaa nivelvaiheen onnistuminen. Jos siirtopalaveri koskee alle 18-vuotiasta,

tapaaminen tapahtuu huoltajan suostumuksella.

Siirrettäessä yksittäistä oppilasta koskevia tietoja yhteishaun yhteydessä luokanvalvoja vastaa siitä, että huoltajat ovat antaneet tarvittavat luvat. Luvat kerätään 9. vuosiluokan alussa oppilastietojen tarkastamisen ja keräämisen tai 9. luokan arviointikeskustelun yhteydessä.

Toisen asteen koulutuksen järjestäjille varataan mahdollisuus tiedottaa oppilaille ja huoltajille koulutustarjonnastaan esimerkiksi vierailukäynneillä sekä päättöluokkalaisten yhteishakuvanhempainillassa. Lukiokoulutuksen järjestäjillä on myös mahdollisuus perehdyttää lukiokoulutukseen hakeneet oppilaat lukio-opintojen käytänteisiin sekä ohjata oppilaita tekemään alustavia opintojako- ja valintoja.

Uusien lukio-opiskelijoiden nivelvaiheyhteistyö toteutetaan lähettävän koulun periaatteiden mukaisesti. Lukion henkilökunta osallistuu kutsuttaessa siirtopalaveriin sekä muihin tarvittaviin järjestelyihin. Jos tässä yhteydessä ilmenee tarvetta tiedonsiirtoon, ottaa rehtori tai opinto-ohjaaja yhteyttä hakijaan, hakijan huoltajaan sekä lähettävän koulun opinto-ohjaajaan.

Opinto-ohjaaja seuraa 9. vuosiluokan oppilaiden sijoittumista toisen asteen koulutukseen. Ilman opiskelupaikkaa jääneisiin oppilaisiin sekä heidän huoltajiinsa otetaan yhteyttä ja kehoitetaan hakemaan toisen asteen koulutuspaikka jatkuvan haun kautta. Haku voidaan toteuttaa yhteistyössä etsivän nuorisotyöntekijän kanssa.

Syyslukukauden alussa, toisen asteen opintojen alettua, peruskoulun opinto-ohjaaja tarkistaa tilanteen omien oppilaidensa osalta. Toisen asteen koulutuksen järjestäjät ottavat yhteyttä etsivään nuorisotyöntekijään tilanteessa, jossa nuoren opinnot ovat keskeytyneissä.

3.4 Ohjaus lukiossa

Ohjaus on lukiokoulutuksen henkilöstön tavoitteellisesti johdettua yhteistä työtä, johon kuuluu yhteistyö korkeakoulujen ja työelämän kanssa. Ohjausta voidaan järjestää opintojaksomuotoisena opetuksena, henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena, vertaisohjauksena sekä näiden yhdistelmänä. Opiskelija on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva toimija, ja hänellä tulee olla mahdollisuus osallistua opintojensa aikana korkeakoulujen ja työelämän kanssa toteutettaviin opintokokonaisuuksiin. Opinto-ohjaaja vastaa oppilaitoksen opinto-ohjauksen koordinoinnista ja käytännön toteutuksesta.

Ryhmäohjaaja toimii opiskelijaryhmänsä lähiohjaajana. Aineenopettaja ohjaa opiskelijaa opettamansa aineen opiskelutaidoissa ja auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan. Lisäksi aineenopettaja tukee opiskelijan jatko-opintovalmiuksia ja työelämäntuntemusta oman oppiaineensa osalta korkeakoulujen ja työelämän kanssa tehtävässä yhteistyössä. Aineenopettaja sisällyttää opetukseensa kokonaisuuksia, jotka sitovat opiskeltavan aineen jatko-opintoihin ja työelämään.

Ohjauksen eriyttämisessä otetaan huomioon opiskelijan henkilökohtaiset olosuhteet, tarpeet, tavoitteet, vapaa-ajan harrastukset, kiinnostuksen kohteet, vahvuudet sekä muut opiskelijan elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät. Moniammatillista yhteistyötä hyödynnetään, jotta opiskelijan tarpeiden tulevat huomioiduiksi mahdollisimman hyvin. Opiskelijoita informoidaan ohjaukseen osallistuvien henkilöiden työnjaosta sekä siitä, kuinka opiskelija voi hyödyntää ohjaushenkilöstön tarjoamaa tukea. Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan, kuinka yhteistyö perusopetuksen, ammatillisen

koulutuksen, korkeakoulujen sekä muiden koulutuksenjärjestäjien kanssa on järjestetty koulutuksen nivelvaiheissa. Lisäksi korkeakoulujen kanssa kehitetään mahdollisuuksia osallistua korkeakoulujen orientoiviin opintoihin ja tutustua vaihtoehtoihin, jatko-opintoihin johdattaviin väyliin.

Ohjauksen tavoitteena on antaa opiskelijalle mahdollisimman hyvät valmiudet edetä seuraavaan koulutusvaiheeseen sekä tukea opiskelun edellytyksiä ja hyvinvointia lukiossa. Koulu tukee opiskelijaa tässä kehitysprosessissa, jolloin henkilökohtaisen ohjauksen merkitys korostuu.

Opiskelijoiden opintojen edistämisen tukemiseksi sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymistä varten opiskelija tekee henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää lukioaikaisten opintojen opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman. Suunnitelma laaditaan opintojen alussa ja sitä päivitetään säännöllisesti opintojen aikana.

Lukio-opintojen alussa opinto-ohjaaja sekä erityisopettaja kartoittavat opiskelijoiden tuen tarpeet. Ryhmänohjaaja laatii tarpeellisten tietojen perusteella yhdessä opiskelijan kanssa henkilökohtaisen oppimisen tuen suunnitelman. Huoltajia kuullaan, kun oppimisen tuen suunnitelmia laaditaan oppivelvollisten osalta. Opinto-ohjaaja, erityisopetuksesta vastaava opettaja sekä opiskelijahuollon henkilökunta osallistuvat tarpeen mukaan henkilökohtaisen oppimisen tuen suunnitelman laatimiseen. Suunnitelma liitetään osaksi opiskelijan henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa. Oppimisen tuen suunnitelma pitää laatia aina silloin, kun opiskelijan opintojen eteneminen poikkeaa opiskelijan henkilökohtaisesta opintosuunnitelmasta niin, että opiskeluaika pitenee ja oppivelvollisuus ei toteudu. Ryhmänohjaajan tehtävänä on seurata ryhmänsä opintojen etenemistä ja havaittuaan poikkeamia ilmoittaa asiasta opiskelijalle ja tämän huoltajalle. Ryhmänohjaaja käynnistää selvityksen laatimisen opiskelijan tuen tarpeesta ja tekee yhteistyötä aineenopettajien, erityisopettajan, opinto-ohjaajan ja opiskelijahuoltohenkilöstön kanssa sekä tarvittaessa kutsuu kokoon moniammatillisen työryhmän.

Opiskelijalla on oikeus saada ohjausta muihin opintoihin hakeutumisessa, jos hänen opiskeluoikeutensa lukionkoulutuksen oppimäärän suorittamiseen on päättymässä tai hän on ilmoittautunut eroamisestaan. Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneella opiskelijalla, joka ei ole saanut jatko-opiskelupaikkaa, on oikeus saada ohjausta. Ohjausta antaa koordinoiva opinto-ohjaaja.

3.4.1 Siirtymävaihe toisen asteen jälkeiseen koulutukseen

Siirtymä toisen asteen koulutuksesta jatko-opintoihin edellyttää suunnitelmallista ja joskus myös monialaista yhteistyötä ja vuorovaikutusta opiskelijan huoltajien kanssa. Jos opiskelija on täyttänyt 18 vuotta, yhteydenpito opiskelijan aiempiin huoltajiin tapahtuu opiskelijan suostumuksella.

Siirtymistä sujuvoitetaan antamalla lukion oppilaille riittävästi mahdollisuuksia henkilökohtaisiin ohjauskeskusteluihin opinto-ohjaajan ja ryhmänohjaajan kanssa sekä tarvittaessa myös muiden asiantuntijoiden, kuten esimerkiksi ammatinvalintapsykologin kanssa.

Lukion opinto-ohjaaja seuraa käytettävissä olevin keinoin yhteishaun jälkeen, ovatko opiskelijat saaneet opiskelupaikan tai työllistyneet. Opinto-ohjaaja ilmoittaa etsivälle nuorisotyöntekijälle, jos saa tietoonsa, että opiskelija on vaarassa syrjäytyä.

3.4.2 Jatko-ohjaus

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneella henkilöllä, joka ei ole saanut jatko-opiskelupaikkaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa, on oikeus saada opintoihin hakeutumiseen ja urasuunnitelmiin liittyvää ohjausta oppimäärän suorittamisvuotta seuraavan vuoden aikana.

Ohjauksesta vastaa koulutuksen järjestäjä, jonka oppilaitoksessa oppimäärä on suoritettu. Jatko-ohjauksen vastuuhenkilönä toimii koordinoiva opinto-ohjaaja.

3.5 Asuinkunnan rooli oppivelvollisten ohjauksessa

Niiden oppivelvollisten, jotka suorittavat oppivelvollisuuttaan perusopetuksessa tai toisen asteen oppivelvollisuuslain mukaisessa koulutuksessa, ohjauksesta vastaa se oppilaitos, jossa oppivelvollinen opiskelee. Ohjaus toteutetaan kyseisen oppilaitoksen ohjaussuunnitelman mukaisesti. Oppivelvollisuuskoulutuksen ulkopuolisten oppivelvollisten osalta ohjaus- ja valvontavastuu kuuluu asuinkunnan koordinoivalle opinto-ohjaajalle. Asuinkunnan ohjaus- ja valvontavastuu päättyy, kun oppivelvollinen on aloittanut opinnot oppivelvollisuuslain mukaisessa koulutuksessa, jonka jälkeen ohjaus- ja valvontavastuu siirtyy kyseistä koulutusta järjestävälle oppilaitokselle.

Oppivelvollisen huoltajan tai muun laillisen edustajan on huolehdittava siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritettua. Niiden oppivelvollisten, jotka suorittavat oppivelvollisuusopintoja Ahvenanmaalla tai ulkomailla, tulee ilmoittaa koordinoivalle opinto-ohjaajalle opintojen aloittamisesta, päättymisestä tai keskeyttämisestä.

Vuosiluokkiin sitomattoman opetuksen oppilaiden, jotka saavat päättötodistuksen muulloin kuin kevätlukukauden päättyessä, ohjaus- ja valvontavastuu päättyy oppilaitoksen osalta kuukauden kuluttua päättötodistuksen antamisesta. Tämän jälkeen oppivelvollisen valvontavastuu siirtyy koordinoivalle opinto-ohjaajalle.

Jos oppivelvollinen on aikeissa keskeyttää opintonsa, koulutuksen järjestäjän on selvitettävä yhdessä oppivelvollisen ja hänen huoltajansa kanssa mahdollisuudet suorittaa opintoja muussa oppimisympäristössä tai mahdollisuudet hakeutua muuhun koulutukseen. Tarvittaessa vaihtoehdot selvitetään yhteistyössä toisen opetuksen tai koulutuksen järjestäjän kanssa. Tätä varten voidaan muodostaa myös moniammatillinen ohjaustyöryhmä.

Jos oppivelvollinen on määräaikaaisesti erotettu oppilaitoksesta tai hänen opiskeluoikeutensa on pidätetty, koulutuksen järjestäjän tulee yhdessä oppivelvollisen ja tämän huoltajan tai muun laillisen edustajan kanssa laatia suunnitelma oppivelvollisuuden suorittamisesta määräaikaisen erottamisen tai opiskeluoikeuden pidättämisen aikana. Oppivelvollisen tulee suunnitelman mukaisesti edistää opintojaan itsenäisesti tai muissa oppimisympäristöissä kuin oppilaitoksessa tai työpaikalla. Kyseisen suunnitelman laatimisesta vastaa opinto-ohjaaja.

Jos oppivelvollinen ilman perusteltua syytä ei osallistu suunnitelman laadintaan tai olennaisesti laiminlyö laaditun suunnitelman noudattamisen, katsotaan oppivelvollinen eronneeksi. Ennen eronneeksi katsomista koulutuksen järjestäjän tulee ilmoittaa oppivelvolliselle sekä hänen huoltajalleen, että oppivelvollinen voidaan katsoa eronneeksi, mikäli hän ei noudata laissa säädettyjä velvoitteita. Oppilaitos, jossa opiskelijan oppivelvollisuuden keskeytyminen tapahtuu, on velvollinen tiedottamaan asuinkuntaa tilanteesta, mikäli oppivelvollinen ei aloita uusia oppivelvollisuuslain

mukaisia opintoja toisessa oppilaitoksessa.

Opiskelupaikkaa vailla olevien oppivelvollisten osalta oppivelvollisuuden keskeyttämisspätöksen tekee opetuspäällikkö koordinoivan opinto-ohjaajan valmisteluun perustuen.

Asuinkunnan tehtävänä on ohjata nuoria itselleen soveltuvan koulutuksen ja tarvittaessa myös muiden tarkoituksenmukaisten palveluiden piiriin. Koordinoiva opinto-ohjaaja selvittää oppivelvollisen tilanteen ja tuen tarpeen yhdessä oppivelvollisen ja tämän huoltajan kanssa. Tätä varten voidaan muodostaa myös moniammatillinen työryhmä.

Asuinkunnan tehtävänä on kahden kuukauden kuluttua ohjaus- ja valvontavastuun alkamisesta osoittaa oppivelvolliselle opiskelupaikka tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa tai työhön ja itsenäiseen elämään valmentavassa koulutuksessa, jos oppivelvollinen ei ole aloittanut oppivelvollisuuslain mukaisessa koulutuksessa. Koulutuksen järjestäjän, jolle on myönnetty edellä mainitun koulutuksen järjestämislupa, tulee ottaa opiskelijaksi sille osoitettu oppivelvollinen. Jos oppivelvollisella arvioidaan olevan tarve saada vaativaa erityistä tukea, hänelle tulee osoittaa opiskelupaikka sellaisen koulutuksen järjestäjän koulutuksessa, jonka järjestämisluvassa määrätään velvollisuudesta järjestää koulutusta vaativaan erityiseen tukeen oikeutetuille opiskelijoille. Opiskelupaikka voidaan osoittaa myös asuinkunnan järjestämässä tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa.

Soveltuvan opiskelupaikan osoittamisessa on otettava huomioon alueen koulutustarjonta, oppivelvollisen kodin ja oppilaitoksen välinen etäisyys ja kulkuyhteydet, erityisen tuen tai vaativan erityisen tuen tarve sekä oppivelvollisen henkilökohtaiset toiveet. Opiskelupaikka tulee osoittaa oppivelvollisen opetuskielen mukaisesti suomen tai ruotsin kielellä järjestettävässä koulutuksessa tai oppivelvollisen henkilökohtaisten toiveiden ja valmiuksien mukaisesti muulla kuin edellä tarkoitettulla kielellä järjestettävässä koulutuksessa.

Oppivelvollista ja hänen huoltajaansa tai muuta laillista edustajaansa sekä koulutuksen järjestäjää, jonka opiskelijaksi oppivelvollinen ollaan osoittamassa, on kuultava ennen asian ratkaisemista. Opiskelupaikan osoittamista koskeva päätös on annettava tiedoksi oppivelvolliselle ja hänen huoltajalleen sekä koulutuksen järjestäjälle. Oppivelvollisen on aloitettava opinnot hänelle osoitetussa opiskelupaikassa viipymättä. Opiskelupaikan osoittamista koskeva päätös voidaan panna täytäntöön vailla lainvoimaa olevana. Päätöksen opiskelupaikan osoittamisesta tekee opetuspäällikkö perustuen koordinoivan opinto-ohjaajan valmisteluun. Päätös on hallintopäätös, johon liittyy valitusoikeus.

4 Ohjaustehtävien jakautuminen

Alle on koottu koulun henkilökunnan pääasialliset ohjaukseen liittyvät tehtävät ja vastualueet. Tämän suunnitelman luvuissa 1–3 sekä koulujen lukuvuosisuunnitelmissa täsmennetään ohjeita.

4.1 Rehtorit

4.1.1 Perusopetuksen alaluokkien rehtori

- luo ohjauksen toimintamahdollisuudet ja -edellytykset
- valvoo ohjaus- ja oppilashuoltosuunnitelmien toteutumista
- vastaa koulun tukijärjestelyjen organisoinnista
- hoitaa yhteydenpidon muihin kouluihin ja koulutuksen järjestäjiin
- tukee ohjauksen suunnittelua ja yhteistyötä eri toimijoiden kesken
- järjestää ohjaukseen riittävät voimavarat ja varmistaa, että oppilaiden oikeus henkilökohtaiseen ohjaukseen on taattu
- järjestää tiedotustilaisuuksia (esim. huoltajailtoja) yhdessä opettajien kanssa
- vastaa koulun sisäisestä ja ulkoisesta tiedottamisesta
- vastaa luokka- ja ryhmäjaosta
- vastaa ohjeistuksista, työjärjestyksistä, aikatauluista ja päätöksistä, jotka liittyvät oppilaan opintomenestykseen ja poissaoloihin sekä laatii ja päivittää sellaiset oppimisen tukeen ja ohjaukseen liittyvät asiakirjat, joiden laatimista tai päivitystä ei ole kenellekään muulle osoitettu
- osallistuu tarvittaessa ohjaushenkilöstön ja huoltajien kanssa niiden oppilaiden ohjaamiseen, joilla on erityisiä vaikeuksia oppimisessa ja opinnoista selviytymisessä.
- mahdollistaa oppilaan huoltajille sellaisen tiedon saamisen, joka vaikuttaa oppilaan osaamisen arviointiin ja mahdollisuuksiaan jatkaa opintojaan
- vastaa koulussa kiusaamisen vastaisesta toiminnasta
- hyväksyy tilapäiset koulunkäynnin keskeytykset / määräaikaiset opintojen keskeytykset

4.1.2 Perusopetuksen yläluokkien rehtori

- luo ohjauksen toimintamahdollisuudet ja -edellytykset
- valvoo ohjaus- ja oppilashuoltosuunnitelmien toteutumista
- vastaa koulun tukijärjestelyiden organisoinnista
- hoitaa yhteydenpidon muihin kouluihin ja koulutuksen järjestäjiin
- tukee ohjauksen suunnittelua ja yhteistyötä eri toimijoiden kesken
- järjestää ohjaukseen riittävät voimavarat ja varmistaa, että oppilaiden oikeus henkilökohtaiseen ohjaukseen on taattu
- järjestää tiedotustilaisuuksia (esim. huoltajailtoja) yhdessä opettajien ja opinto-ohjaajan kanssa
- vastaa koulun sisäisestä ja ulkoisesta tiedottamisesta ja markkinoinnista
- vastaa luokka- ja ryhmäjaosta

- vastaa ohjeistuksista, työjärjestyksistä, aikatauluista ja päätöksistä, jotka liittyvät oppilaan opintomenestykseen ja poissaoloihin sekä laatii ja päivittää sellaiset oppimisen tukeen ja ohjaukseen liittyvät asiakirjat, joiden laatimista tai päivitystä ei ole kenellekään muulle osoitettu
- osallistuu tarvittaessa ohjaushenkilöstön ja huoltajien kanssa niiden oppilaiden ohjaamiseen, joilla on erityisiä vaikeuksia oppimisessa ja opinnoista selviytymisessä.
- mahdollistaa oppilaan huoltajille sellaisen tiedon saamisen, joka vaikuttaa oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointiin ja mahdollisuuksiin jatkaa opintojaan
- vastaa toiselle asteelle siirtyvien oppilaiden tiedonsiirtolomakkeiden jakamisesta ja tarvittaessa ohjeistaa niiden täyttämistä
- vastaa koulussa kiusaamisen vastaisesta toiminnasta
- hyväksyy tilapäiset koulunkäynnin keskeytykset / määräaikaiset opintojen keskeytykset

4.1.3 Lukiokoulutuksen rehtori

- luo ohjauksen toimintamahdollisuudet ja -edellytykset
- valvoo ohjaus- ja opiskeluhoitosuunnitelmien toteutumista
- vastaa oppilaitoksen tukijärjestelyiden organisoinnista
- hoitaa yhteydenpidon muihin kouluihin ja koulutuksen järjestäjiin
- tukee ohjauksen suunnittelua ja yhteistyötä eri toimijoiden kesken
- järjestää ohjaukseen riittävät voimavarat ja varmistaa, että opiskelijoiden oikeus henkilökohtaiseen ohjaukseen on taattu
- järjestää infotilaisuuksia (esim. huoltajailtoja) yhdessä opettajien ja opinto-ohjaajan kanssa
- vastaa oppilaitoksen sisäisestä ja ulkoisesta viestinnästä ja markkinoinnista
- vastaa luokka- ja ryhmäjaosta
- vastaa ohjeistuksista, työjärjestyksistä, aikatauluista ja päätöksistä, jotka liittyvät oppilaan opintomenestykseen ja poissaoloihin sekä laatii ja päivittää sellaiset oppimisen tukeen ja ohjaukseen liittyvät asiakirjat, joiden laatimista tai päivitystä ei ole kenellekään muulle osoitettu
- osallistuu tarvittaessa ohjaushenkilöstön ja huoltajien kanssa niiden oppilaiden ohjaamiseen, joilla on erityisiä vaikeuksia oppimisessa ja opinnoista selviytymisessä ja oppivelvollisuuden suorittamisessa.
- mahdollistaa opiskelijoiden huoltajille sellaisen tiedon saamisen, joka vaikuttaa opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointiin ja mahdollisuuksiin jatkaa opintojaan
- vastaa seuraaviin opintoihin siirtyvän opiskelijan siirtymäprosessin koordinoinnista
- vastaa oppilaitoksessa kiusaamisen vastaisesta toiminnasta
- hyväksyy määräaikaiset opintojen keskeytykset
- päättää opiskelijan oppivelvollisuuden keskeytyksestä
- vastaa opiskelijaksiotosta ja siihen liittyvistä järjestelyistä
- vastaa ylioppilaskirjoitusten järjestämisestä sekä huolehtii lausuntojen ja erityisjärjestelyhakemusten lähettämisestä Ylioppilastutkintolautakunnalle ja erityisjärjestelyiden toteutumisesta ylioppilastutkinnon kokeissa

4.2 Opettajat

4.2.1 Luokanopettaja

- edistää ja tukee oppilaiden oppimista, työskentelyä ja hyvinvointia
- havaitsee mahdolliset vaikeudet varhaisessa vaiheessa
- pitää yllä yhteyttä oppilaisiin ja huoltajiin
- toteuttaa vuosittaiset ohjauskeskustelut
- tekee yhteistyötä toisten opettajien kanssa
- osallistuu kolmiportaisen tuen sekä muiden suunnitelmien laatimiseen oppilaalle tai yhteistyössä oppilaan, huoltajien, erityisopettajan ja mahdollisten muiden asiantuntijoiden kanssa
- tekee yhteistyötä oppilashuoltohenkilöstön kanssa ja osallistuu tarvittaessa oppilashuoltotyöhön
- osallistuu tarvittaessa siirtopalavereihin
- vastaa uusien oppilaiden perehdyttämisestä
- seuraa säännöllisesti oppilaiden tai opiskelijoiden edistymistä opettamassaan aineessa
- arvioi koulumenestystä ja antaa arvosanat vallitsevien arviointikriteereiden ja -käytäntöjen mukaisesti
- varoittaa ja antaa ohjausta ajoissa, jos oppilas on vaarassa saada todistukseen hylätyn arvosanan
- ilmoittaa rehtorille huomattavista muutoksista yksittäisen oppilaan opintomenestyksessä
- tekee poissaolomerkinnät ja muut merkinnät Wilmaan koulussa noudatettavan käytännön mukaisesti
- hoitaa valvonnat välitunneilla ja muissa yhteyksissä (esim. luokkaretki, opintomatka)
- tukee jatko-opintoedellytysten luomista
- ohjaa työelämän tuntemuksessa antamansa opetuksen puitteissa
- voi antaa luvan enintään kolme päivää kestäväan poissaoloon
- hoitaa tarvittaessa muita rehtorin määräämiä ohjaukseen liittyviä tehtäviä

4.2.2 Perusopetuksen luokanvalvoja

- seuraa yksittäisen oppilaan ja koko vastuullaan olevan luokan koulunkäyntiä
- vastaa uusien oppilaiden perehdyttämisestä
- luo luokkaansa positiivista yhteishenkeä ja tutustuttaa oppilaansa kouluun ja sen toimintaan
- puuttuu ongelmiin ja ohjaa tarvittaessa
- pitää säännöllisesti yhteyttä huoltajiin mm. vanhempainilloissa ja keskusteluissa oppilaan koulunkäynnin edistymisestä
- toteuttaa vuosittaiset ohjauskeskustelut
- vastaa seuraavaan koulutukseen siirtyvien oppilaiden tiedonsiirtolupien keräämisestä
- osallistuu omalta osaltaan valvontoihin (esim. opintokäyntien yhteydessä) koulussa noudatettavan käytännön mukaisesti
- seuraa oppilaan koulumenestystä yhdessä aineenopettajien kanssa

- valvoo ja seuraa oppilaiden poissaoloja ja selvittää ne yhdessä aineenopettajien kanssa
- huolehtii koulun asioiden tiedottamisesta oppilaille ja tarvittaessa koteihin
- vastaa kasvatuskeskustelujen toteuttamisesta ja mahdollisista kurinpidollisista toimenpiteistä
- tekee yhteistyötä rehtorin, opinto-ohjaajan, erityisopettajan ja muun oppilashuolto- henkilöstön kanssa koko luokkaa tai yksittäistä oppilasta koskevissa ongelmissa
- osallistuu tarvittaessa oppilashuoltoryhmän kokouksiin
- voi antaa luvan enintään kolme päivää kestäväan poissaoloon
- hoitaa tarvittaessa muita rehtorin määräämiä ohjaukseen liittyviä tehtäviä

4.2.3 Lukiokoulutuksen ryhmänohjaaja

- toimii opiskelijaryhmänsä opiskelijoiden lähiohjaajana
- pitää opiskelijoidensa kanssa ohjauskeskusteluja rehtorin ja opinto-ohjaajan antamien ohjeiden mukaisesti
- vastaa uusien opiskelijoiden perehdyttämisestä
- seuraa opiskelijaryhmänsä opintojen edistymistä, tuen tarvetta sekä opintojaksovalintoja ja ryhtyy viipymättä toimiin, jos havaitsee, että jonkun opiskelijan henkilökohtainen opintosuunnitelma ei etene suunnitellusti
- seuraa opiskelijoiden poissaoloja ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin oppilaitoksen läsnäolosääntöjen ja -ohjeiden mukaisesti
- vastaa siitä, että oppivelvollisen huoltaja saa mahdollisimman pian tiedon oppivelvollisuuden suorittamiseen liittyvistä haasteista
- vastaa siitä, että opiskelijan tuen tarpeesta saa tiedon huoltaja, opettajat ja oppilaitoksen muu opiskelijahuoltohenkilöstö
- vastaa yhteydenpidosta kotiin ja osallistuu huoltajatapaamisten järjestämiseen oppilaitoksessa
- pitää ryhmänohjaustilaisuuksia ja tiedottaa ajankohtaisista asioista opiskelijaryhmälleen
- osallistuu opiskelijaryhmänsä kanssa oppilaitoksen eri tilaisuuksiin, hoitaa käytännön asiat ja läsnäolovalvonnan
- vastaa henkilökohtaisen oppimisen tuen suunnitelman laatimisesta
- avustaa opinto-ohjaajaa ja rehtoria opiskelijan lukioaikaisen opiskelusuunnitelman, ylioppilaskirjoitussuunnitelman ja jatko-opinto- ja urasuunnitelman laatimisessa ja päivittämisessä
- osallistuu tarvittaessa moniammatillisen ohjausryhmän ja hyvinvointiryhmän kokouksiin
- voi antaa luvan enintään kolme päivää kestäväan poissaoloon
- hoitaa tarvittaessa muita rehtorin määräämiä ohjaukseen liittyviä tehtäviä

4.2.4 Aineenopettaja

- ohjaa opettamansa aineen opiskelutaidoissa ja oppimisvalmiuksissa sekä antaa opetussuunnitelman mukaista monipuolista opetusta
- välittää tiedon havaitsemastaan tuen tarpeesta ryhmänohjaajalle ja erityisopettajalle

- osallistuu kolmiportaisen tuen ja muiden eri suunnitelmien laatimiseen oppilaalle tai opiskelijalle yhteistyössä oppilaan, huoltajien, luokanvalvojan, ryhmänohjaajan, erityisopettajan ja mahdollisten muiden asiantuntijoiden kanssa
- tekee yhteistyötä luokanvalvojan/ryhmänohjaajan, opinto-ohjaajan, erityisopettajan ja oppilas-/opiskelijahuoltoryhmän kanssa
- vastaa sovittujen tukitoimien toteuttamisesta opiskelijalle sekä kirjaa tukitoimet ja niiden vaikuttavuuden opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan yhdessä oppilaan / opiskelijan kanssa
- seuraa säännöllisesti oppilaiden tai opiskelijoiden edistymistä opettamassaan aineessa
- välittää tiedon oman aineryhmänsä tukitoimista (esim. tukiopeus, monipuolinen ja tarvittaessa myös yksilöllinen osaamisen arviointi)
- arvioi koulumenestystä ja antaa arvosanat vallitsevien arviointikriteereiden ja -käytäntöjen mukaisesti
- antaa ohjausta ajoissa, jos oppilas tai opiskelija on vaarassa jäädä ilman arvosanaa tai saada todistukseen hylätyn arvosanan
- ilmoittaa luokanvalvojalle/ryhmänohjaajalle ja opinto-ohjaajalle yksittäisen oppilaan tai opiskelijan opintomenestyksessä tapahtuneista muutoksista
- tekee poissaolomerkinnät ja muut merkinnät Wilmaan koulussa noudatettavan käytännön mukaisesti
- ilmoittaa luokanvalvojalle/ryhmänohjaajalle oppilaalle annetusta rangaistuksesta
- hoitaa valvonnat välitunneilla ja muissa yhteyksissä (esim. luokkaretki, opintomatka)
- tukee jatko-opintoedellytysten luomista
- ohjaa työelämän ja oman alan koulutuksen tuntemuksessa opettamansa aineen osalta
- lukiossa aineenopettaja ohjaa opetukseen osallistumatta opintojaksoja suorittavia opiskelijoita ja tiedottaa/antaa opastusta tentti- ja ylioppilaskirjoitusjärjestelyistä opettamansa aineen osalta
- hoitaa tarvittaessa muita rehtorin määräämiä ohjaukseen liittyviä tehtäviä

4.2.5 Erityisopettaja ja erityisluokanopettaja

- antaa osa-aikaista erityisopetusta oppilaalle, jolla on oppimis-, keskittymis- ja/tai sopeutumisvaikeuksia ja jonka on tarpeen parantaa opiskelutaitojaan
- antaa samanaikaisopetusta luokan- ja aineenopettajan kanssa
- antaa pedagogista ohjausta luokan- ja aineenopettajille
- ohjaa tukea tarvitsevaa opiskelijaa opiskelutaidoissa ja vastuunottamisessa omasta opiskelustaan ja työskentelystään
- tekee luokanvalvojan sekä luokan- ja aineenopettajan kanssa yhteistyötä oppilaan opetuksen erityisjärjestelyihin liittyen
- seuraa tukea tarvitsevien oppilaiden ja opiskelijoiden opiskelutilannetta, antaa henkilökohtaista ohjausta ja tarvittaessa opetusta
- osallistuu tuen tarpeen kartoittamiseen sekä pedagogisen tuen suunnitteluun ja toteuttamiseen
- välittää tarvittaessa tiedon tuen tarpeesta eteenpäin opettajille, huoltajille ja koulun oppilashuoltohenkilöstölle

- osallistuu koulun pedagogiseen tukiryhmään ja tarvittaessa oppilas-/opiskelija-huoltotyöhön ja oppilashuoltopalavereihin
- osallistuu tarvittaessa ohjaus- ja vanhempainkeskusteluihin
- tiedottaa opiskelijoita ja huoltajia koulun tarjoamasta opiskelun tuesta sekä ylioppilaskirjoitusten erityisjärjestelymahdollisuuksista
- laatii tarvittavat erityisjärjestelyhakemukset Ylioppilastutkintolautakuntaan yhdessä aineenopettajien ja opiskelijan kanssa
- hoitaa tarvittaessa muita rehtorin määräämiä ohjaukseen ja oppimisen tukeen liittyviä tehtäviä

4.2.6 Ohjauksesta vastaava opettaja

- vastaa ohjauksen koordinoinnista ja oppilaanohjauksesta oppiaineena niissä kouluissa, joissa ei ole omaa opinto-ohjaajaa
- avustaa luokanvalvojia, luokanopettajia ja aineenopettajia heidän ohjaustyössään
- osallistuu ohjauksen kehittämisryhmän työhön ja toimii ryhmän ja oman koulun välisenä yhteyshenkilönä.

4.3 Opinto-ohjaajat

4.3.1 Perusopetuksen opinto-ohjaaja

- on päävastuussa oppilaanohjauksen suunnittelusta, koordinoinnista ja toteuttamisesta
- pitää oppilaanohjauksen oppitunnit opetussuunnitelman mukaisesti
- antaa yksilö- ja ryhmänohjausta
- osallistuu koulun oppilashuoltotyöhön
- seuraa ja tarvittaessa ohjaa ja tukee oppilaiden koulunkäyntiä yhteistyössä luokanvalvojen, aineenopettajien ja oppilashuoltoon kuuluvien henkilöiden kanssa
- ottaa tarvittaessa yhteyttä oppilaan huoltajaan
- osallistuu valinnaisaineiden suunnitteluun yhdessä rehtorin kanssa
- suunnittelee ja järjestää TET-jaksot koulun vuosisuunnitelman mukaisesti
- tekee yhteistyötä muiden oppilaitosten ja työelämän edustajien kanssa
- ohjaa oppilaita jatko-opiskelu- ja uravalinnassa
- ohjaa ja tukee oppilaita koulutuksen nivelvaiheissa
- on ohjaukseen liittyvissä asioissa konsultoivassa roolissa aineenopettajien, luokanvalvojen ja erityisopettajien suuntaan
- vastaa käytännön järjestelyistä päättöluokalla olevien oppilaiden hakiessa jatko-opintoihin
- osallistuu koulun vuosisuunnitelman laatimiseen niin, että valtakunnalliset hakuajat jne. huomioidaan vuosisuunnittelussa
- osallistuu ohjauksen kehittämisryhmän työhön ja toimii ryhmän ja oman koulun välisenä yhteyshenkilönä
- ohjaa ja valvoo, että oppivelvollisuusikäiset täyttävät velvollisuutensa hakeutua perusopetuksen jälkeiseen koulutukseen
- vastaa moniammatillisen ohjausryhmän muodostamisesta kouluun silloin, kun tarvetta ilmenee

- arvioi tehostetun henkilökohtaisen ohjauksen tarpeen ja laatii asiaa koskevan oppilaskohtaisen suunnitelman
- vastaa tarvittavien selvitysten laatimisesta oppilaan opiskelun keskeytyessä tai oppilaan vaihtaessa koulua
- vastaa opiskelupaikkaa vaille jäänyttä oppilasta koskevan ilmoituksen tekemisestä oppivelvollisuuden toteutumista valvovalle koordinoivalle opinto-ohjaajalle sekä oppilaan huoltajalle
- vastaa ilmoituksen tekemisestä oppivelvollisuuden toteutumista valvovalle koordinoivalle opinto-ohjaajalle koulun keskeyttämistä koskevassa tilanteessa, jossa oppilaalla ei ole opiskelupaikkaa
- hoitaa tarvittaessa muita rehtorin määräämiä ohjaukseen liittyviä tehtäviä

4.3.2. Lukiokoulutuksen opinto-ohjaaja

- on päävastuussa opinto-ohjauksen suunnittelusta, koordinoinnista ja toteuttamisesta
- tukee ryhmäohjaajien toteuttamaa opiskelijoiden ohjausta
- antaa ohjausta lukio-opintoihin, ylioppilaskirjoituksiin, uravalintaan ja jatkokoulutukseen liittyvissä asioissa
- vastaa, että opiskelija laatii ja päivittää lukioaikaisen opintosuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman
- vastaa opiskelijoiden yksilö- ja pienryhmäohjauksesta
- seuraa opiskelijoiden opiskelusuunnitelmien toteutumista yhdessä ryhmäohjaajan kanssa
- osallistuu koulukohtaisen opiskeluhuoltoryhmän työhön ja tekee yhteistyötä opiskeluhuollon henkilöstön kanssa
- vastaa ohjauksen osalta yhteydenpidosta alueen muihin lukioihin ja koulutuksen järjestäjiin sekä yhteistyöstä muiden ulkopuolisten työ- ja elinkeinoelämän toimijoiden kanssa
- tiedottaa oman koulun ulkopuolisista opiskelumahdollisuuksista, esim. iltalukioista, kesälukiosta ja avoimesta yliopistosta
- tiedottaa perusopetuksen päättöluokalla oleville ja heidän huoltajilleen lukio-opinnoista yhteistyössä rehtorin ja koulun muun henkilökunnan kanssa
- osallistuu yhteistyöhön perusopetuksen ja toisen asteen opintojen nivelvaiheessa
- antaa neuvoja ylioppilaskirjoituksista ja mahdollisuuksista erityisjärjestelyihin ylioppilaskirjoitusten yhteydessä toimien yhteistyössä erityisopettajan ja rehtorin kanssa
- vastaa opetussuunnitelmaan perustuvista opinto-ohjauksen oppitunneista
- osallistuu ohjauksen kehittämissuunnitelman työhön ja toimii ryhmän ja oman koulun välisenä yhteyshenkilönä
- vastaa tarvittavien selvitysten laatimisesta oppilaan opiskelun keskeytyessä tai oppilaan vaihtaessa koulua
- valmistelee rehtorin päätöksenteon pohjaksi asiat, jotka liittyvät opiskelijan oppivelvollisuuden keskeyttämiseen
- vastaa oppivelvollisuuden toteuttamisen suunnitelmasta tilanteessa, jossa oppivelvollisen opiskeluoikeus pidätetään määräajaksi tai oppivelvollinen erotetaan oppilaitoksesta

- vastaa ilmoituksen tekemisestä oppivelvollisuuden toteutumista valvovalle koordinoivalle opinto-ohjaajalle koulun keskeyttämistä koskevassa tilanteessa, jossa oppilaalla ei ole opiskelupaikkaa
- vastaa ilmoituksen tekemisestä oppivelvollisuuden toteutumista valvovalle koordinoivalle opinto-ohjaajalle koulun keskeyttämistä koskevassa tilanteessa, jossa oppilaalla ei ole opiskelupaikkaa
- osallistuu uusien opiskelijoiden valintaan rehtorin ohjeiden mukaisesti
- hoitaa tarvittaessa muita rehtorin määräämiä ohjaukseen liittyviä tehtäviä

4.3.3. Koordinoiva opinto-ohjaaja

- vastaa asuinkunnan vastuulla olevien oppivelvollisten oppivelvollisuuden suorittamisen seurannasta ja valvonnasta
- vastaanottaa ilmoitukset Ahvenanmaalla tai ulkomailla olevien oppivelvollisten opintojen aloittamisesta, keskeyttämisestä ja päättämisestä
- vastaa lukiokoulutuksen päättäneiden opiskelijoiden jatko-opinto- ja uraohjauksesta
- kutsuu koolle tarvittaessa moniammatillisen työryhmän käsittelemään asioita, jotka liittyvät oppivelvollisen oppivelvollisuuden toteutumattomuuteen
- toimii ohjauksen kehittämissihteerinä
- valmistelee opetuspäällikölle asiat, jotka koskevat oppivelvollisuuden keskeytystä tilanteessa, jossa opiskelijalla ei ole opiskelupaikkaa
- selvittää oppivelvollisen kokonaistilannetta ja tuen tarvetta opiskelupaikan osoittamiseen liittyen ja valmistelee asian opetuspäällikölle päätöksentekoa varten
- hoitaa tarvittaessa muita oppivelvollisuuden toteutumisen seurantaan ja valvontaan liittyviä tehtäviä

4.4 Kuraattori

- perustehtävänsä mukaisesti koulukuraattori tukee oppilaan koulunkäyntiä ja edistää oppilaan sosiaalista ja psyykkistä hyvinvointia sekä ennaltaehkäisee ongelmien syntymistä ja puuttuu havaittuihin ongelmiin
- toimii tilanteissa, joissa tarvitaan erityistä apua ja tukea oppilaalle tai oppilaan perheelle ja kun opettajalle tai koulun muilla aikuisilla herää huoli oppilaan pärjäämisestä
- osallistuu oppilas-/opiskeluhoitotyöhön ja sen kehittämiseen
- toimii yhteistyössä kunnan viranomaisverkostojen sekä moniammatillisten tiimien kanssa

4.5 Muu henkilökunta

- muuhun henkilökuntaan kuuluu koko muu koulun henkilöstö, joka työskentelee koulussa, mutta jolla ei ole opetustehtäviä, esimerkiksi hallintohenkilöstö, koulunkäynninohjaajat, koulunuorisotyöntekijä sekä oppilaiden avustajat.
- osallistuu ohjauksen toteuttamiseen voimassa olevan tehtävänkuvauksen mukaisesti

- koulunkäynninohjaajien sekä oppilaiden avustajien ohjaustehtävät täsmennetään koulu- ja tehtäväkohtaisesti.
- tiedottaa havaitsemistaan työympäristöön, oppilaiden hyvinvointiin ja ohjauksen tarpeeseen liittyvistä epäkohdista niistä vastaavalle henkilölle.

5 Ohjauksen järjestäminen

Paraisilla ohjausta koordinoi ohjauksen kehittämisryhmä, jonka tehtävänä on tukea kouluja vuosisuunnitelman laatimisessa, ohjauskeskustelujen toteuttamisessa ja ohjaustoiminnan yleisessä koordinoinnissa ja kehittämisessä. Ohjauksen kehittämisryhmä päivittää ohjaussuunnitelmaa tarpeen mukaan ja osallistuu ohjaukseen liittyvään suunnittelutyöhön kunnallisella tasolla, esimerkiksi monialaisen ohjauksen koordinointiin. Ohjauksen kehittämisryhmä valvoo myös oppivelvollisuuden toteutumista sekä osallistuu kaupungin yrittäjyyskasvatustoimintaan.

Ohjauksen kehittämisryhmä kokoontuu säännöllisesti laatimaan aineistoa, jota tarvitaan ohjauksen toteuttamiseksi ja tiedottaa kouluja ajankohtaisista asioista liittyen esimerkiksi vuosiluokkakohtaisiin ohjauskeskusteluihin.

Koulujen vuosisuunnittelun tueksi ohjauksen kehittämisryhmä laatii ja ylläpitää vuosikelloa, josta käyvät ilmi esim. hakuajat, siirtopalaverien ajankohdat, TET-jaksot, oppilaitosvierailut ja muut ohjauksen kannalta merkittävät asiat.

Ohjauksen kehittämisryhmän kokoonpanon päättää osastopäällikkönä toimiva opetuspäällikkö. Ohjauksen kehittämisryhmän muodostavat rehtoriedustaja, kunnan opinto-ohjaajat, ohjauksesta vastaavat opettajat sekä erityisopettajien ja kuraattorien edustajat. Rehtoriedustaja toimii ryhmän koollekutsujana ja puheenjohtajana sekä toimii linkkinä kaupungin rehtoriryhmän suuntaan. Koordinoiva opinto-ohjaaja toimii ohjauksen kehittämisryhmän sihteerinä ja kokousten valmistelijana yhdessä ryhmän puheenjohtajan kanssa. Puheenjohtaja ja sihteeri raportoivat yhdessä ohjauksen kehittämisryhmän toiminnasta opetuspäälliköille. Ohjauksen kehittämisryhmä voi lisäksi muodostaa erillisiä työryhmiä, joihin kuuluu henkilöitä varsinaisen kehittämisryhmän ulkopuolelta.